

Algemeen	
Onderwerp	Voorstel Regionale Startnotitie Circulaire Economie
Verspreiden	ja
Contactpersoon	Marc Maassen en Annette Keates
Eenheid	Beleid en bestuur
E-mail	m.maassen@regiogv.nl en a.keates@regiogv.nl
Kenmerk	DOC-24008278
Datum	13 december 2024

1. Voorstel

1. De regionale samenwerking op het thema Circulaire Economie te versterken
2. Het onderwerp Circulaire Economie in regionaal verband te beleggen bij het PFHO Economie en Innovatie
3. Als bestuurlijk trekker Circulaire Economie Barbara Boudewijnse aan te wijzen
4. De regionale samenwerking op circulaire economie gezamenlijk verder vorm en inhoud te geven, met als eerste stap het opstellen van een regionale startnotitie

2. Kernboodschap

De transitie naar de Circulaire Economie (CE) wordt steeds urgenter. Binnen de gemeentes in onze regio worden op dit thema ook al stappen gezet. Een gezamenlijke regionale visie en aanpak ontbreekt echter, waardoor de lokale initiatieven soms niet verder kunnen groeien en er nog geen samenhang is tussen de verschillende activiteiten die we nu zien ontstaan. Als we op dit onderwerp meer gaan samenwerken, kunnen we de huidige initiatieven versterken en versnellen en onze capaciteit en middelen gericht inzetten. Daarom wordt in dit voorstel geadviseerd om een regionale aanpak te ontwikkelen op CE vanuit het PFHO Economie en Innovatie (E&I). De eerste stap is het maken van een startnotitie en deze vast te stellen.

3. Aanleiding

Onze consumptiepatronen en productieprocessen veroorzaken klimaatverandering door de uitstoot van CO₂. De gevolgen daarvan zijn wereldwijd al merkbaar. Het huidige gebruik van grondstoffen put onze wereldwijde voorraden sneller uit dan de aarde ze kan aanvullen. We produceren met elkaar een grote stroom afval, waarvan we een groot deel van de grondstoffen nog moeilijk kunnen hergebruiken. Bovendien zijn we afhankelijk van andere landen voor de levering van grondstoffen, wat gezien recente geopolitieke ontwikkelingen steeds problematischer en onwenselijker wordt. De transitie naar een circulaire economie is actueler dan ooit.

De Rijksoverheid heeft het [Nationaal Programma Circulaire Economie \(NPCE\)](#) ontwikkeld om in Nederland de transitie naar de economie van de toekomst te gaan vormgeven. Binnen deze transitie hebben bedrijven, consumenten en ook lokale en regionale overheden een belangrijke rol. Hoe onze rol er kan uitzien en welke stappen en activiteiten binnen de reikwijdte van de decentrale overheden vallen, is uitgewerkt in de [Bouwstenen voor Decentrale Overheden](#). In de [samenwerkingsagenda met de provincie Noord Holland](#) en de [meerjarenagenda van de MRA](#) (ambitie 1) is CE benoemd als gezamenlijk thema.

Binnen onze regio wordt de urgentie voor het toewerken naar een circulaire economie ook gevoeld. In de [Regionale Samenwerkingsagenda](#) (RSA) wordt CE expliciet genoemd als gezamenlijk thema. Dit is verder uitgewerkt in het [Uitvoeringsprogramma Fysiek Domein](#). Tot op heden wordt het thema met name op gemeentelijk niveau opgepakt. Er ontstaan lokale initiatieven om bij te dragen aan de transitie naar de circulaire economie. Een mooi overzicht bieden het document '[Circulair in Gooi en Vechtstreek](#)' en bijvoorbeeld het platform [Samen Sneller Duurzaam](#) van Gooise Meren, waar de verschillende inzet binnen onze regio is verzameld.

Nu deze initiatieven steeds verder doorontwikkelen, beginnen zij tegen de grenzen aan te lopen van wat binnen de gemeentegrenzen realiseerbaar is. Zo is samenwerking met regionale organisaties nodig zoals de GAD en Tomin. Als we efficiënt deze samenwerking willen opzoeken, is het slim om ons als gemeentes te verenigen en een gezamenlijke aanpak te ontwikkelen waarin de losse onderdelen een plek krijgen. Zo kunnen we in samenhang de lopende projecten versterken en verder brengen.

Dit was ook de constatering van een informeel bestuurlijk overleg dat op 5 november jl. plaatsvond met de voorzitters van de PFHO's Economie & Innovatie (E&I), Milieu & Duurzaamheid (M&D) en Werk & Participatie (W&P). Vanuit dit overleg is de wens naar voren gekomen om een regionale aanpak te ontwikkelen op CE, met en vanuit de betrokken stakeholders, zonder daarmee de goede dingen die lokaal al gebeuren te doorkruisen.

4. Doel

Het doel van dit voorstel is het bevorderen van een gecoördineerde regionale aanpak op CE, waarbij we gezamenlijk aan de transitie naar een circulaire regio in 2050 werken. In het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) wordt gewerkt langs 4 hoofdlijnen om dit doel te bereiken. Deze kunnen als leidraad dienen voor een integrale aanpak in onze regio.

1. Vermindering van grondstoffengebruik

Minder (primaire) grondstoffen gebruiken door af te zien van het produceren of kopen van producten, deze te delen of ze efficiënter te maken ('narrow the loop').

2. Substitutie van grondstoffen

Primaire grondstoffen vervangen door secundaire grondstoffen en duurzame biograndstoffen en die zo hoogwaardig mogelijk toepassen, of vervangen door andere, meer algemeen beschikbare grondstoffen met een lagere milieudruk.

3. Levensduurverlenging

Producten en onderdelen langer en intensiever gebruiken door hergebruik en reparatie. Dit vertraagt de vraag naar nieuwe grondstoffen ('slow the loop').

4. Hoogwaardige verwerking

De kringloop sluiten door recycling van materialen en grondstoffen, zodat er minder afval wordt verbrand of gestort én er meer hoogwaardig aanbod van secundaire grondstoffen ontstaat ('close the loop').

Decentrale overheden zoals wij hebben een eigen rol om deze transitie mede mogelijk te maken. In figuur 1 hieronder is een overzicht van activiteiten die lokale en regionale overheden kunnen inzetten om een bijdrage te leveren aan de transitie naar een circulaire economie.

Op dit moment wordt er binnen gemeentes op verschillende activiteiten ingezet, en met succes. Van deze successen (en ook van de activiteiten die minder succesvol waren) kunnen we op regionale schaal leren. Daarnaast kunnen we door samen te werken onze schaarse capaciteit en middelen bundelen en gericht inzetten. Door de bouwstenen voor decentrale overheden als hulpmiddel te nemen, kunnen we stapsgewijs CE in onze regio verder brengen. We hoeven niet zelf het wiel uit te vinden, er is al heel veel kennis en ervaring over CE beschikbaar binnen overheden en het bedrijfsleven als ook op het gebied van regionaal samenwerken. [Circulair Friesland](#), [Cirkelregio Utrecht](#) en [Regio Zwolle Circulair](#) zijn daar voorbeelden van. De bouwstenen kunnen op onze eigen manier, tempo en volgorde worden gebruikt, en bieden een werkwijze, kennis en goede voorbeelden waar we praktisch mee aan de slag kunnen.

Basiskennis	Activeren	Samenwerking	Strategie
Basiskennis circulaire economie 	Activeren van de eigen organisatie 	Projecten en samenwerkingen in de praktijk 	Ontwikkelen CE-strategie
Waarom een circulaire economie?	Inventariseren CE binnen verschillende beleidsdomeinen	Inventariseren lokale initiatieven	Draagvlak versterken
Wat is een circulaire economie?	Aanjagers binnen de eigen organisatie vinden	Inventariseren CE bij andere overheden	Ambitie, focus en doelen
Nationaal CE beleid	Kennisopbouw en lerend vermogen	Andere partners in de regio (niet overheden)	Programma en organisatievorm
	Capaciteit en budget voor CE		CE-aanpak inhoudelijk inrichten
	Initiatieven starten	Vaststellen CE-strategie	

Figuur 1. Bouwstenen voor decentrale overheden. Bron: [Bouwstenen voor een CE-aanpak voor decentrale overheden - Afval Circulair](#)

5. Argumenten

- 1.1 *Decentrale overheden worden door de Rijksoverheid expliciet opgeroepen om hun rol te pakken op CE.* Circulaire economie is iets wat iedereen aangaat. Wereldwijd, in Europa en in Nederland. Het is niet de vraag of de circulaire economie er komt, maar wanneer en hoe. Binnen ons land hebben ondernemers, inwoners en overheden elk hun eigen rol als het gaat om het mogelijk maken van deze transitie. Als decentrale overheden in de regio Gooi en Vechtstreek zijn de gemeentes al bezig om circulaire activiteiten te ontwikkelen. We kunnen deze ontwikkelingen versterken en versnellen door een gezamenlijke visie en aanpak te ontwikkelen en onze capaciteit gericht in te zetten.
- 1.2 *Regionale samenwerking biedt schaalvoordelen die nodig zijn om deze urgente transitie te versnellen.* Sommige activiteiten hebben een grotere schaal nodig om rendabel en haalbaar te kunnen zijn. Het is niet mogelijk om voldoende markt te creëren voor bijvoorbeeld gebruikte bouwmaterialen als iedere gemeente dat zelf zou organiseren. Als we dat soort projecten gezamenlijk doen, is er wel voldoende volume. CE gaat niet over losse producten of diensten, maar over de hele keten van productie tot afvalverwerking. Economische processen strekken zich al gauw uit over gemeentegrenzen heen. We hebben binnen onze regio samen al een schat aan informatie, kennis, bedrijven, ambtelijke capaciteit en middelen beschikbaar. Door dit bij elkaar te brengen, kunnen we samen gericht aan de slag met CE.
- 1.3 *De ruimte in de regio is schaars, samen creëren we de ruimte om te bewegen.* CE vraagt om ruimte voor werk, bedrijvigheid en innovatieve ketensamenwerkingen. In gemeenten is er behoefte aan ruimte voor ambachtelijke werkplaatsen, broedplaatsen en hubs voor circulaire producten en materialen. Door afstemming over de vraag naar ruimte en circulaire ambities en bedrijvigheid kunnen we de circulaire economie versnellen.
- 1.4 *Door ons als regio te verenigen zijn we een steviger gesprekspartner binnen de MRA, de provincie en het Rijk.* CE is binnen alle overheden een belangrijk thema. Door een gezamenlijke positie te bepalen, kunnen we ons beter naar andere overheden toe profileren waarmee we ook weer

financieringsmogelijkheden beter kunnen benutten. Daarnaast kunnen we kijken wat andere overheden doen en goede voorbeelden naar onze regio halen. Of andersom de projecten die bij ons goed lopen opschalen naar andere regio's.

- 1.5 *De regio is klein genoeg voor effectieve samenwerking en coördinatie tussen verschillende samenwerkingspartners.* Sommige activiteiten worden opgepakt door de Rijksoverheid of door de MRA, maar niet alles kan op die schaal worden opgepakt. Wij kennen onze lokale ondernemers en bedrijven en weten als geen ander waar de kansen zitten. Binnen onze regio kennen we elkaar en kunnen we gebruikmaken van bestaande governancestructuren zoals het PFHO E&I.
- 2.1 *Door de transitie naar CE te beleggen bij het PFHO E&I blijft het geen losstaand thema, maar wordt het belegd waar het hoort.* CE zorgt voor innovatie, verbinding en vernieuwing in onze regio, en gaat impact hebben op onze economie. De portefeuillehouders Economie zijn degenen die voorop moeten blijven op dit thema en in de lead moeten zijn bij beslissingen over dit onderwerp.
- 2.2 *Door het PFHO E&I in de lead te laten zijn, worden vraagstukken vanuit de economische invalshoek bekeken.* Werkgelegenheid, MKB en ruimte voor werk zijn binnen economie centrale thema's. De thema's zijn nauw verweven met het aspect van circulariteit en ondernemerschap. Door CE vanuit duurzaamheid te bekijken, wordt wel de noodzaak duidelijk, maar nog niet de manier waarop we onze economie gaan bewegen circulair te worden. De echte transitie moet binnen het economische domein gemaakt worden. Hiervoor is de aanhaking met het bedrijfsleven essentieel.
- 3.1 *De bestuurlijk trekker kan de snelheid erin houden en zich extra verdiepen in dit thema.* Door iemand aan te wijzen als bestuurlijk trekker, kan er snel afgestemd worden en stukken worden voorbereid waar bestuurlijke besluitvorming voor nodig is. De bestuurlijk trekker is inhoudelijk het meest op de hoogte en kan andere bestuurders daarin meenemen, zowel binnen het PFHO E&I als daarbuiten.
- 3.2 *Barbara Boudewijnse is al informeel benoemd als bestuurlijk trekker CE. Dit voorstel bekrachtigt deze informele benoeming.* Barbara is inhoudelijk goed op de hoogte van CE en heeft ook binnen de gemeente Gooise Meren laten zien wat aandacht voor dit onderwerp kan bereiken. Daarnaast is zij voorzitter van het Algemeen Bestuur van Tomin en lid van de PFHO's E&I, M&D en W&P. Daarmee kan zij ook op die plekken het belang van CE onder de aandacht brengen en informatie halen en brengen vanuit de verschillende bestuurlijke overleggen.
- 4.1 *We geven CE gezamenlijk vorm met collega's van de gemeentes en de Regio.* We stemmen in eerste instantie als overheden af, integraal en vanuit de verschillende opgaven en ambities, om vervolgens samen met alle stakeholders daar vertaling, invulling en uitvoering aan te geven. Hoe we CE gaan versnellen, met wie en wat daarvoor nodig is (aan capaciteit en middelen en samenwerkingsvorm) en hoe we daarop samenwerken, vormt de kern van de startnotitie. We kijken daarbij naar succesvolle aanpakken in den lande.

6. Kanttekeningen

- 1.1 *Het streven naar CE is vrijblijvend, we hoeven onze schaarse middelen hier niet voor in te zetten.* Sinds de vaststelling van het NPCE is ieders bijdrage aan de transitie naar CE minder vrijblijvend. Het Rijk zet nu in op een mix van beprijzende, normerende en stimulerende maatregelen. Met name de beprijzende (belastingen/heffingen) en normerende (wet- en regelgeving) maatregelen gaan onze bedrijven wel degelijk raken en gaan voor iedereen gelden en zijn dus niet meer vrijblijvend.
- 1.2 *We kunnen CE ook lokaal oppakken, regionale samenwerking zal alleen maar voor vertraging zorgen.* Sommige activiteiten lenen zich bij uitstek voor een lokale inzet en die activiteiten moeten ook vooral doorgaan terwijl we onze samenwerking verder uitbouwen. De regionale samenwerking voegt iets toe aan de lokale activiteiten, in plaats van dat het deze vertraagt of doorkruist. We kunnen van elkaar leren en informatie uitwisselen, lessen uit projecten delen en ondernemers en initiatiefnemers aan elkaar verbinden. Tot slot kunnen we capaciteit en middelen bundelen om gezamenlijk stappen te zetten. Door het op die manier aan te pakken, zullen lopende

lokale activiteiten geen hinder ondervinden van regionaal samenwerken. We werken lokaal waar het kan, regionaal waar het nodig of helpend is.

- 2.1 *CE was tot nu toe belegd bij E&I en M&D. Dit kunnen we ook zo laten, het hoort immers bij beide portefeuilles thuis.* De ervaring leert dat een onderwerp tussen wal en schip kan raken wanneer het op meerdere plekken is belegd, of als eerste afvalt als er keuzes moeten worden gemaakt. Het is daarom aan te raden om één PFHO primair verantwoordelijk te maken voor CE. Dat neemt niet weg dat het onderwerp ook raakt aan andere domeinen en ook daar besproken moet worden. Vanuit E&I leggen we de verbinding met andere beleidsterreinen. De transitie naar CE vraagt om een integrale bril en het in beweging komen van ondernemers, overheden, onderwijsinstellingen en inwoners. Er ontstaan koppelkansen door verbinden van economie en werk aan opgaven vanuit M&D en W&P, bijvoorbeeld wanneer het gaat om het opstarten van ketensamenwerking.
- 3.1 *Als bestuurlijk trekker kunnen we beter een collega kiezen die economie in zijn of haar portefeuille heeft.* Het is met name belangrijk dat de bestuurlijk trekker zicht houdt op de voortgang en kan fungeren als ambassadeur richting andere bestuurders. Barbara is inhoudelijk goed op de hoogte van CE en heeft door haar werkzaamheden in het sociaal domein van nature aanhaking op dat vlak.
- 4.1 *Een startnotitie is niet nodig; wat nu is opgenomen in de RSA is al voldoende basis.* De startnotitie is echter niet het einddoel, maar een middel om te ontdekken waar en hoe we binnen onze regio gezamenlijk willen optrekken. Door met elkaar de startnotitie te ontwikkelen, gaat het onderwerp regionaal leven en ontstaat er direct al kruisbestuiving tussen de gemeentes. Op het moment dat de startnotitie regionaal wordt vastgesteld, hebben we een solide basis om verder te gaan.

7. Financiën

Voor het schrijven van de startnotitie wordt gebruikgemaakt van de bestaande capaciteit van gemeentes en de Regio. Er is voor deze fase nog geen extra financiering nodig. In de startnotitie zal ook aandacht besteed worden aan het aantrekken van middelen om de transitie naar CE mogelijk te maken. Te denken valt aan subsidiemogelijkheden en gezamenlijke financiering van overheid en bedrijfsleven.

8. Uitvoering

Het thema wordt belegd bij het PFHO E&I, voorbereid door AO E&I en AO CE. Het PFHO M&D wordt op dit onderwerp nauw betrokken. Andere governancestructuren blijven ongewijzigd, zoals die van de GAD en Tomin.

De startnotitie zal worden getrokken en gecoördineerd worden door de Regio en de inhoud zal bepaald worden door de gemeentes. Dit krijgt vorm via de bestaande ambtelijke overleggen en een voorbereidend team met afvaardiging van alle gemeentes en verschillende achtergronden (economie, werk, duurzaamheid, sociaal etc.). We kijken daarbij naar succesvolle aanpakken in den lande. In de startnotitie zullen de volgende onderdelen worden opgenomen (dit is nog in ontwikkeling, maar dit is een eerste beeld):

- Gezamenlijk uitgangspunten en kaders
- Focus (waar richten we ons op, waar zit de energie, wat loopt en is kansrijk)
- Hoe werken we als overheden (ook de verbonden partijen) samen en met de verschillende partners
- Hoe organiseren we dat (afstemming/ samenwerking in netwerken, coalities)
- Wat is daarvoor nodig (capaciteit/ middelen)
- Voorstellen voor vervolg

Als vertrekpunt voor de startnotitie nemen we de vier hoofdlijnen uit het NPCE en de bouwstenen benadering van voor decentrale overheden zoals benoemd in dit voorstel. We nemen daarbij ook hetgeen aan kaders en beleid mee, dat in gemeentes al is en/of nog wordt ontwikkeld. Doel is om de startnotitie CE te agenderen ter vaststelling in het PFHO E&I in Q1 2025. In Q2 vertalen we de startnotitie naar een concrete aanpak en passende samenwerkingsvorm voor onze regio.